

Suomen Pankin Johtokunnalle.

Kertomus opiskeluistani Englannissa.

Saatuani Suomen Pankilta stipendin harjoittaakseni englannin kielen opintoja Pitmanin opistossa ilmoittauduin ja aloitin opinnot sanotussa laitoksessa lokakuun 26 p:nä 1948, josta päivästä lukien minulle oli varattu opiskelupaikka ja mahdollisuus nauttia valitsemieni aineiden opetusta.

Pitman's Collegen päärakennus sijaitsee Southampton Row'n varrella Lontoon keskustassa suoralla, joka kulkee suunnilleen Waterloon asemalta St.Pancras ja King's Cross-asemille, joten sinne on erittäin hyvät kulkuyhteydet. Päärakennuksessa annettiin opetusta englantilaisille. Laitos muistuttaa lähinnä meikäläisiä kauppapistoja. Uudemmissa haaraosastoissa, joita on yksitoista, ~~sen sijaan~~ on tietääkseni myös ulkolaisia oppilaita. Opistossa käy vuosittain n. 10.000 oppilasta. Päärakennus Southampton Row'n varrella on viime vuosisadalta ja tuntuu ahtaalta, kun sodan jälkeen nähtävästi on tavallista enemmän oppilaita. Laitoksen yhteydessä on myös oma kustannusyhtiö ja kirjapaino, jossa lukuisia oppikirjoja painetaan. Näitä kirjoja käytetään paljon laitoksen ulkopuolellakin, ja uusia painoksia ilmestyy usein. Niissähän koetetaan noudattaa liike-elämän viimeisiä vaatimuksia. Muutoinkin yritetään perehdyttää oppilaita käytännölliseen toimintaan, järjestetään käyntejä teollisuuslaitoksissa j.n.e. Pitmanin opiston perustaja on tunnettu myös keksimästään pikakirjoitusmenetelmästä. Kun olin jonkin verran perehtynyt tähän jo aikaisemmin, käytin tilaisuutta hyväkseni saadakseni ohjausta Pitmanin pikakirjoituksessa kurssiajan loppupuolella, kun tutkintojen jälkeen saatoin lopettaa eräiden muiden aineiden opintoja ja siten jäi vähän vapaata aikaa. Suoritin aineessa jopa n.s. A- ja B- kokeet, ja minua kehoitettiin jatkamaan kirjeenvaihdon avulla.

Ilmoitettaessa oli samalla sovittava opiskeluohjelmasta erikoisen neuvoja antavan opettajan (supervisorin) kanssa, sillä opistossa opetetaan 21 eri ainetta ja valinta on vapaa. Päiväkurssiin kuuluu kuusi tuntia päivittäin, klo 9.30 - 12.30 ja 13.30 - 16.30. Ohjelmasta pidin sopivimpana valita seuraavat aineet, jotta tuntimäärä täyttyisi: englannin kieli, kauppakirjeenvaihto, käytännöllinen ja teoreettinen kauppaoppi, ranskan kieli ja kauppa- sekä osakeyhtiölainsäädäntö. Opintojeni piti kestää kuusi kuukautta

aikaisemmin saamani ilmoituksen mukaan. Kun Pitmaninopistossa loma-aikoja ei lasketa mukaan, olisi opintoaikani siellä päättynyt toukokuun 9 päivänä 1949. Päätin kuitenkin lopettaa huhtikuussa suoritettavien tutkintojen jälkeen, jotta voisin palata nopeammin takaisin Suomen Pankkiin, eikä tämä kohdannut opiston johdon kohdalta muutoin vaikeuksia kuin että minun piti vakuuttaa, ettei pankilla ollut mitään sitä vastaan.

Englannin kielen opetus oli jaettu kolmeen eri vaikeusryhmään. Sain aloittaa keskimmissä, sillä suoraan viimeiseen ei päästetty ketään. Eri viikon päivinä käsiteltiin sanavarastoa, muoto- ja lauseoppia sekä kirjallisuutta ja kirjoitettiin aineita. Opetus tapahtui etupäässä käytännöllisten harjoitusten muodossa, ja m.m. oli kerran viikossa puhe- ja lausuntaharjoituksia, jolloin myös oppilaiden esiintymisestä oli lausuttava arvostelu. Vaadittiin luontevaa ja oikeata englannin kielen ääntämistä ja esiintymistä yleensäkin. Varsin tärkeänä pidettiin kirjallisuuden ymmärtämistä ja tulkintaa. Pääasiallisesti tutkittiin kirjallisuuden tunneilla klassikoita, etenkin Shakespearea. Kieliopin alalla pyrittiin m.m. hyvän kirjakielen tuntemiseen ja tutkittiin sen ja arkikielen eroavaisuuksia, erikoisesti tässä suhteessa esiintyviä kompastuskiviä. Suoritetun tutkinnon jälkeen sain siirtyä ylemmille kursseille, joilla kirjallisuus ja ainekirjoitus olivat etusijalla. Näissä aineissa kiinnitettiin yhä enemmän huomiota tyyllillisiin ja sanastollisiin vaikeuksiin. Vaatimuksia oli lisätty huomattavasti edelliseen kurssiin verraten. Näillä englannin kielen ylemmillä kursseilla ei ollut säännöllisesti ketään muuta ulkomaalaista.

Varsin tärkeänä pidin myös kauppakirjeenvaihdon kurssia. Tässä aineessa nautin kolmen eri opettajan antamaa opetusta, sillä ainehan on Pitmaninopiston keskeisimpiä ja oli minullekin kenties tärkein. Kaikilla kursseilla käytettiin Pitmanin opiston 1947 julkaisemaa Manual of Commercial Correspondence, jossa uudet, joustavat tyyllilliset muodot ovat saaneet osakseen melkoista huomiota. Vanhentuneet, kömpelöt ja kieliopillisesti epäonnistuneet lauseparret esitetään teoksessa hylättäviksi huoliteltuun tyyliin pyritäessä, joten kirjeet tavallisessa liikekirjeenvaihdossa saavat paljon lyhyemmän arkisen asun. Eritoten varoitettiin käyttämästä liiallisia kohteliaisuussanoja, jotka merittävät todellisen merkityksensä. Kursseilla laadittiin runsaasti

kirjeitä etupäässä yllämainitussa oppikirjassa olevien harjoitustehtävien mukaisesti. Tyylikysymykset olivat aina ratkaisevia, mutta myös eri liikealojen sekä kieliopin ja sanavaraston tunteminen oli tärkeätä. Niinpä loppututkinnossa esiintyi kysymyksiä ei ainoastaan varsinaisen kauppakirjeenvaihdon ja englannin kielen vaan myös kirjanpidon ja kauppaopin aloilta.

Kauppaopin kurssi jakaantui kahteen osaan: Commercial Practice ja Theory and Practice of Commerce, edellinen tavallaan valmistavana asteena jälkimmäiselle. Tälläkin kurssilla annettiin varsin perusteellinen opetus ja kosketeltiin kaupan eri muotoja, myös pankki- ja vakuutustointa sekä kirjanpitoa y.m. liike-elämän käytännöllisiä kysymyksiä. Kahdesti viikossa kuului tähän kurssiin kansantalouden luento. Tässä aineessa en kuitenkaan suorittanut loppututkintoa muitten tutkintojeni ja opintojen takia ja kun olin suorittanut aineessa tutkinnon aikanaan Helsingin yliopistossa.

Ranskan kielessä suoritettiin keskustelu- ja käännösharjoituksia. Niissä kiinnitettiin erityistä huomiota ranskan ja englannin kielten välisiin eroavaisuuksiin ja näennäisiin yhtäläisyyksiin. Tämä osoittautui odottamattoman mielenkiintoiseksi ja opettavaksi, sillä pyrittiin perusteellisesti syventymään myös ranskan kieleen, joka Englannissa on ainakin tätä nykyä tärkein vieras kieli. Näin ollen ovatkin vaatimukset siinä erikoisen suuret. Pitmanin opiston kustantamina on ilmestynyt koko sarja hyviä ranskan kielen oppikirjoja. Aloittaessani erityisellä liikekielen kursseilla jouduin seuraamaan erinomaista Wilson-Herbertin "La vie commerciale"-nimistä teosta (1947). Suurimpien vaatimusten mukaisessa tutkinnossa sain erikoisen kunniamaininnan "for outstanding work". Tutkinnon jälkeen kävin vielä jonkin verran yleisillä ranskan kielen kursseilla, mutta lopetin ne ennen muita kursseja saadakseni aikaa muihin tehtäviin ja harrastuksiin.

Erikoisen huomion ansaitsee lainopin luentokurssi. Tämä jakaantui kahteen ryhmään: kauppalainsäädäntö ja osakeyhtiölainsäädäntö. Näissä molemmissa suoritin loppututkinnot, jotka kuten Pitmanin opiston tutkinnot yleensä olivat paljon vaikeammat, kuin saattaisi olettaa luentokurssien perusteella. Ylintä arvosanaa varten vaadittiin aivan tyhjentäviä asiallisia vastauksia, ja oli tärkeimmät lain-

kohdat näin ollen osattava jotakuinkin ulkoa. Aluksi en ollut lainkaan ajatellut suorittaa tätä kurssia, mutta siitä oli kuitenkin melkoista hyötyä, sillä se oli omiaan täydentämään tietojani huomattavastikin. Ensiksikin jouduin syvennymään englannin lakikielen omituiseen ja melko vaikeaan terminologiaan ja ilmaisutapaan, jonka hallitsemista olin jo kauan pitänyt varsin toivottavana joutuessani jokapäiväisessä työssäni käsittelemään Suomen Pankissa arvopapereita ja muutoinkin kirjoittamaan englannin kielellä valuuttasäännöstely-y.m. enemmän tai vähemmän lainopillisista asioista. Monien valuutta- ja maksusopimusneuvottelujen yhteydessähän olen myös joutunut kirjoittamaan englanninkielisiä pöytäkirjoja, vahvistuskirjeitä y.m., jotka edellyttävät määrätyn lakityylin hallitsemista. Tämän tyylin opetusta en tietääkseni olisi voinut saada missään, ja siksi päätin ahkerasti seurata Pitmanin opiston ^{lainopin kurssia} ~~kurssia~~. Toiseksi pidin tällä kurssilla käymistä suotavana myös, koska se oli omiaan lisäämään yleisivistystäni lainopin alalla, jonka peruskäsitteisiin olin jo perehtynyt aikoinaan suorittamalla m.m. kansainvälisen oikeuden cum laude-arvosanan opinnot Helsingin yliopistossa sekä hallinto-oikeuden kurssin Valtionrautateiden ammattioppikursseilla. - Ensiksimainitussa aineessa (Mercantile Law) selostettiin tavaranmyyntilainsäädäntöä (Sale of Goods Act 1893), vekselioikeutta (Bill of Exchange Act 1882), yhtiöoikeutta (Partnership Act 1890) ja sopimus~~oikeutta~~ (law of contract, eri lakien ja lukuisten oikeustapausten valossa).

Toinen lainopillinen aine, Company Law, oli (niinkuin myös yleinen Mercantile Law) Pitmanin opistolle aivan uusi. Opetus perustui vasta-annettuun yhtiölakiin (Companies Act, voimassa heinäkuun 1 päivästä 1948 lukien) ja käsitti sen mukaisesti m.m. seuraavaa: yhtiöiden eri muodot, määritelmät, yhtiön perustaminen ja siinä noudatettavat mahdollisuudet, sääntöjen muutokset, osakkeet, velkakirjat, kokoukset ja niiden tekemät päätökset, tilit y.m. Vaikka opetus lainopissa tapahtuikin luentojen muodossa, oli tunneilla usein keskustelua niiden perusteella, jolloin selvitettiin a.o. lainkohtien vaikutuksia jokapäiväiseen elämään, tehtiin monenlaisia kysymyksiä, vertailuja y.m.

Viimemainitut luennot, kuten Pitmanin opiston kurssit yleensäkin, olivat siis varsin monipuolisia ja omiaan antamaan hyvän yleiskäsityksen Englannin oloista, jommoista varmaan ei muualla tai muulla tavoin ole helppo saada. Opistohan

nauttii hyvää mainetta Englannin ulkopuolellakin, ja saattoi todeta, kuinka helposti sen oppilaat saivat hyviä työpaikkoja, joita opistosta myös välitettiin liike-elämän eri aloille, asianajotoimistoihin, pankkeihin y.m. Ottaen huomioon opettajien saavuttaman kokemuksen y.m. pätevyyden ei ~~liikse~~ Englannin liike-elämää koskevia kysymyksiä voitane ajatella käsiteltävän vastaavanlaisissa puitteissa suuremmalla ~~asian~~tuntemuksella.

Allekirjoittanut sai todistuksessaan seuraavanlaisen maininnan opinnoistaan:

"He took a serious interest in his studies and his work was sound. Thus he left us with first-class College Certificates in Advanced French, Intermediate English, Commercial Practice, Commercial Correspondence, Company Law, Commercial Law and in the Theory and Practice of Commerce. He has just taken his College Examination in Advanced English and is about to sit for the Intermediate Examination in English of the Royal Society of Arts."

Viimemainittu oli eräs niistä tutkinnoista, joita järjestettiin yleisten tieteellisten laitosten toimesta ja joihin Pitmanin opiston oppilaille oli mahdollisuus osallistua.

Kävin myös Lontoon yliopistossa, joka sijaisee Pitmanin opiston lähellä, tiedustelemassa opintomahdollisuuksia siellä. Opiskelijatulvasta huolimatta olisin kenties voinut ilmoittautua yliopistoon, mutta päädyin siihen, ettei sen ohjelma olisi vastannut matkani tarkoitusta käsittäen liian teoreettisia filologisia aineita kuten muinaisenglannin ja -saksan sekä kirjallisuuden historian kursseja eikä ollenkaan sopivia käytännöllisiä harjoituksia. En katsonut edes mahdolliseksi täydentää edellisiä opintojani englannin kielessä, semminkin kuin Pitmanin kurssit kestivät kuusi tuntia päivässä.

Muihin harrastuksiin ei liioin sen takia jäänyt paljon aikaa. Sikäli kuin loppututkinnot oli suoritettu, sain kuitenkin aikaa esim. käydäkseni lukemassa British Museumin kirjastossa, joka on Vatikaanin kirjaston jälkeen maailman suurin ja jossa perehdyin jonkin verran erinäisiin englannin kieltä ja vertaavaa kielitiedettä käsitteleviin teoksiin.

Etupäässä käytin kuitenkin vapaan aikani käydäkseni tutustumassa Englannin pankkeihin, joille Suomen Pankista oli ilmoitettu saapumisestani etukäteen. Joulukuun 27 - 31 päivinä olin kokonaan Midland Bankissa (Overseas Branchin puolella), jossa minut otti hyvin ystävällisesti ja kohteli jaasti vastaan accountant Mr. Shaw ja hänen apulaisensa Mr. Redding. Näihin herroihin otin yhteyden myöhemminkin, jolloin minulle järjestettiin taaskin tilaisuus perehtyä Midland Bankin toimintaan (remburssiosastolla). Tapasin myös Mr. George S. Williamsonin, joka kutsui minut kerran lounaalle Cityyn. Kävin myös pankin postitus- ja kirjeenvaihto-osastolla, jossa tapasin etevimmät kirjeenvaihtajat ja kielenkääntäjät. Pankin muista osastoista minua kiinnosti erikoisesti valuuttatarkkailuosasto ja tiedonanto (Trade Information Department).

Midland Bankin välityksellä sain tilaisuuden käydä Institute of Bankers'issa, jossa tutustuin käytännössä olevaan sanakirja-aineistoon, varsinkin lainopillisiin sanastoihin Suomen Pankin tarvetta silmälläpitäen.

Midland Bankin välityksellä pääsin myös käymään Bank of England'issa, jolle myös oli lähetetty suosituskirje Suomen Pankista. Minulle näytettiin pankissa kaikki, "mitä ulkomaalaisille yleensä näytetään", kuten käytettäväkseni asetettu opas lausui. Pankissa ilmoitettiin Overseas and Foreign Officessa Mr. Malcolm Parkerille ja jouduin sittemmin useaan otteeseen tapaamaan Mr. Richard Legh'in, joka hoitaa Suomen ja Skandinavian asioita. Jouduin olemaan hänen luonaan pankissa juuri kerran kun hänelle soitti joku ja tiedusteli Suomen dollaritilannetta y.m. ennen viime kauppaneuvottelujen alkamista. Tullessani Bank of England'iin esitettiin minut myös Adviser Wright'ille. Kävin myös pankin valuuttatarkkailuosastolla, jolla tutustuin jonkin verran sen toimintaan ja minulle esitettiin sen esimiehet, Mr. Craig ja Mr. Woodruff, joka viimemainittu selitti minulle arvopapereita koskevia valuuttasäännöstelymääräyksiä. Sain mukaani asiaa koskevia määräyksiä y.m.

Useasti kävin myös Hambros Bankissa, joka lienee ainoa lontoolainen pankki, jossa on suomen- ja ruotsinkielen taitoista henkilökuntaa, ja Westminster Bankissa sekä kerran kutsuttuna National City Bank of

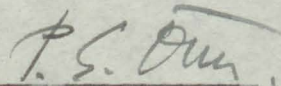

New York'issa (en Suomen Pankin suosituskirjeen johdosta vaan tavattuani sattumalta apulaisjohtaja Ruddickin, jolle minut esitti Mr. Williamson Midland Bankista).

Westminster Bankissa otti minut ystävällisesti vastaan Chief Clerk Mr. Allen Foreign Branch Officessta. Hän näytti minulle ensin pankin eri osastoja ja esitti minut sitten eräille alaisilleen virkailijoille, joiden työhön jäin sitten tutustumaan. Niinpä kirjeenvaihto-osastolla tapasin sen esimiehen, kreikkalaissyntyisen Mr. Photiades'in, ja arbitraasiosastolla, jossa sittemmin kävin monta kertaa, herrat A. Agerin, F. G. Christensin, J. E. Campbellin ja erään Norges Bankin stipendiaatin, hra E. Arntsenin.

Muista havainnoistani lienee vain mainittava yleinen vaurastuminen Englannissa sodanjälkeen. Tavarointa alkoi ilmestyä kauppoihin yhä enemmän. Vaatetavaratkin vapautuivat kokonaan säännöstelystä, mutta huomattavaa kysynnän kasvua ei ollut havaittavissa, sillä ostokyky oli heikkoa. Elintasohan on myös verraten alhainen.

Lopuksi voin todeta tavanneeni hyvin paljon mielenkiintoisia ihmisiä, myös entisiä tuttaviani ja Englannissa asuvia sukulaisiani. Kerran olin kutsuttu ministeri Vuoren luo päivälliselle. Ja kun lisäksi sain tilaisuuden tutustua Lontoon moniin nähtävyyksiin, niin oli matka mielestäni hyvin antoisa, ja on minulla lukuisia myönteisiä vaikutelmia, joista saan kiittää Suomen Pankin Johtokuntaa.

P. E. Öller.